Incipit liber exceptionũ ex opuſculis beati Gregorij ſuꝑ nouũ teſtamentũ/ De q̃ttuor euangeliſtis: ꝛ de dño ſaluatore. ꝛ de omnib⁹ electis per q̃ttuor animalia deſignatꝫ in Ezechielis homelia ſecunda/tertia ꝛ quarta.

Ex ſancta quattuor aĩalia q̃ Ezechieli ꝓphete oſtẽdunt̃ in viſione ſunt quattuor euangeliſte. Mattheus videlicꝫ: Marcus: Lucas ꝛ Joãnes figurant̃: ꝛ ſub euãgeliſtaꝝ ꝑſonis oẽs ſimul ꝑfecti ſignificant̃. Nec imerito ꝑ euãgeliſtas q̃ttuor ꝑfectoꝝ oim numer⁹ exꝓmitur: quia oẽs qui in eccl'a mõ ꝑfecti ſunt perfectiõis ſue rectitudinẽ ꝑ eorum euãgeliũ didicerũt. Sctã itaqꝫ quattuor aĩalia ꝑ q̃ quattuor euãgeliſte ſignificãt̃/ ſubtili narratiõe deſcribũ-

Ezech. j. tur ab Ezechiele cũ dr̃. Quattuor facies vni: ꝛ quattuor pẽne vni. Quid per faciẽ/niſi noticia? ꝛ q̃d ꝑ pẽnã niſi volatus exꝓmit̃. Per faciẽ quippe vnuſquiſqꝫ cognoſcit̃. ꝑ pennã vo in altum auiũ corpa ſubleuant̃. Facies itaqꝫ ꝑtinet ad fidẽ: penna ad ꝯtẽplatiõnẽ. Per fidẽ nãqꝫ ab oipotẽte deo cognoſcimur: ſicut ip̃e de ſuis ouib⁹

Joan. x. dicit. Ego ſum paſtor bon⁹: ego cognoſco oues meas: ꝛ cognoſcũt me

Joã. xiij. mee. Qui rurſus ait. Ego ſcio quos elegerim. Per cõtemplationẽ vo q̃ ſuꝑ noſmetip̃os tollimur: q̃ſi in aerẽ leuamur. Quattuor ergo facies vni ſunt: q: ſi req̃ras q̃d Mattheus de incarnatiõe dñi ſentiat/ h̃ nimirꝫ ſentit qđ Marcus: Lucas/ꝛ Joannes. Si q̃ras quid Joannes ſentiat: h̃ ꝓculdubio quod Lucas/Marcus/ꝛ Matthe⁹. Si q̃ras q̃d Marcus: h̃ qđ Matthe⁹/Joãnes ꝛ Lucas. Si queras q̃d Lucas: hoc qđ Joannes/ Matthe⁹/ꝛ Marcus ſentit. Quattuor ḡ facies vni ſũt: q: noticia fidei qua cognoſcunt̃ a deo ip̃a eſt in vno que eſt ſimĺ in q̃ttuor. Quicq̃d enim in vno inueneris: hoc in oibus ſimul quattuor recognoſces. Et quattuor pẽne vni: q: dei oipotentis filiũ dñꝫ Jeſum chriſtũ ſimĺ oẽs ꝯcorditer ꝑdicãt: ꝛ ad diuinitatẽ ei⁹ mentis oculos leuãtes penna ꝯtẽplatiõis volãt. Euangeliſtaꝝ ergo facies ad humanitatẽ ꝑtinet: pẽna ad diuinitatẽ. q: in eũ quẽ corporeũ aſpiciũt q̃ſi facie intẽdũt. Sꝫ dũ hũc eſſe incircũſcriptũ ꝛ incorporeũ ex diuinitate annũciant: per ꝯtẽplatiõis pennã quaſi in aerẽ leuant̃. Quia itaqꝫ ꝛ vna eſt fides incarnationis eius in oib⁹ par ꝯtẽplatio diuinitatis ei⁹ in ſingulis: recte dicit̃. q̃ttuor facies vni. ꝛ quat-

tuor pẽne vni. Deinde etiã hec eadeꝫ ſancta aĩalia ſubtil⁹ deſcribũtur: vt hec euãgeliſtaꝝ ſignificare perſonas ip̃a nobis ſubtilitas deſcriptõis aperiat. nihilqꝫ ſermo dei intellectui nr̃o Ezech. j.

dubietatis relinquat. Dicit̃ eñ. Similitudo vult⁹ eoꝝ facies hoĩs: ꝛ facies leonis a dextrꝭ ipſoꝝ quattuor. facies aũt bouis a ſiniſtris ipſorum quattuor. ꝛ facies aq̃le deſuꝑ ipſorũ quattuor. Nõ eñ q̃ttuor hec aĩalia pennata ſctõs quattuor euãgeliſtas deſignẽt: ip̃a vniuſcuiuſqꝫ libri euãgelici exordia teſtant̃. Nam q: ab humana generatiõe cepit iure ꝑ hoiem Ibidem.

Exceptiones gregoriane

Matthe⁹. Qꝛ per clamorē in deſerto
recte per leonē. Marc⁹. qꝛ a ſacrifi‐
cio exorſus eſt/ bn̄ ꝑ vitulū. Lucas.
Qꝛ vo a diuinitate vbi cepit/ digne
ꝑ aquilā ſignificat̄ Johes. q̄ dicens.
Joan. j. In ꝑncipio erat vbū: ⁊ vbū erat apͦ
deū: ⁊ de⁹ erat vbū: dū in ipſam diui
nitatꝭ ſubſtātiā intēdit q̄ſi more aqui
le in ſolē oc̄los fixit. Sꝫ qꝛ electi oēs
membra ſunt redēptoris nr̄i. ipē aūt
redēptor nr̄ caput eſt electoꝝ oīm: ꝑ
hoc ꝙ mēbra ei⁹ figurata ſūt nil ob‐
ſtat ſi in his oībꝫ etiā ipē ſignet̄. Ipe
eīn vnigenit⁹ dei fili⁹ veracit̄ factus
eſt homo: ipē in ſacrificio redēptiōis
nr̄e dignat⁹ mori vt vitul⁹: ipē ꝑ vir‐
tutē ſue fortitudinis ſurrexit vt leo.
Leo etiā apertis oculis dormire perhi
het̄: qꝛ in ipā morte in q̄ ex humani‐
tate redemptor nr̄ dormire potuit: ex
diuinitate ſua imortalis ꝑmanendo
vigilauit. Ipe etiā poſt reſurrectiōē
ſuā aſcēdēs ad celos: in ſupioribꝫ eſt
leuat⁹ vt aq̄la. Totū ḡ ſimꝉ nobis eſt
qui ⁊ naſcēdo homo: ⁊ moriēdo vitu
lus: ⁊ reſurgēdo leo/ ⁊ ad celos aſcen
dendo aq̄la fact⁹ eſt. Sꝫ qꝛ ꝑ hec ani
malia euāgeliſtas q̄ttuor: ⁊ ſub eorū
ſpecie ſiꝉ ꝑfectos oēs iam ſupius ſi‐
gnificari dixim⁹: reſtat vt qm̄o vnuſ‐
quiſqꝫ electoꝝ iſtis aīaliū viſionibꝫ
exprimat̄ oſtēdam⁹. Omis etem̄ ele‐
Nota. ctus ⁊ in via dn̄i ꝑfect⁹: ⁊ hō ⁊ vitu‐
lus: ⁊ leo ſimul ⁊ aq̄la eſt. Homo eīn
rōnale eſt aīal: vitul⁹ aūt in ſacrificio
mactari ſolet. Leo vo fortꝭ eſt beſtia
Prouer‐ ſicut ſcptū ē. Leo fortiſſim⁹ beſtiarū
bioꝝ. xxx ad nulli⁹ pauebit occurſū. Aq̄la ad
ſublimia volat̄: ⁊ irreuerberatꝭ ocuꝉ
ſolis radios intendit. His itaqꝫ q̄ in
rōne ꝑfect⁹ eſt/ homo eſt: qm̄ ſemet‐
ipſum ab hui⁹ ſeculi voluptate mor‐
tificat vitul⁹ eſt. Qꝛ vo ipē ſua ſpon
tanea mortificatiōe ꝯ aduerſa oīa
fortitudinē ſecuritatꝭ hꝫ: leo eſt. Vn̄
ſcriptū eſt. Juſtus aūt quaſi leo cōfi ꝓuerbioꝝ
dens abſqꝫ terrore erit. Qꝛ vo ſubli‐ xxviij.
miter ꝯtemplat̄ ea q̄ celeſtia ⁊ eterna
ſunt/ aq̄la eſt. Igit̄ qm̄ iuſtus quiſqꝫ
per rōnem. homo ꝑ ſacrificiū morti‐
ficationis ſue vitulus. ꝑ fortitudinē
ſecuritatꝭ leo. per ꝯtēplationē vo effi
cit̄ aquila. recte ꝑ hec ſancta aīalia
ſignari vnuſq̄ſqꝫ ꝑfectus pt. Quod id‐
circo dicim⁹: vt ea q̄ de q̄ttuor aīa‐
libꝫ dicta ſūt ꝑtinere etiā ad ꝑfectoꝝ
ſinglos demōſtrem⁹. Sꝫ magna no
bis de eiſdē euāgeliſtis ⁊ ſanctꝭ ꝑdi‐
catoribꝫ q̄ſtio orit̄ cur homo ⁊ leo a
dextris ipſoꝝ q̄ttuor: vitulus vo a ſi‐
niſtris ipſoꝝ q̄ttuor eſſe ꝑhibet̄. Ne‐
qꝫ eīn ſine admiratiōe eſt cur duo il‐
la a dextris/ ⁊ vnū h' eſſe a ſiniſtris di
cat̄. Et rurſum q̄rendū eſt cur aq̄la
non a dextris vel ſiniſtris/ ſed deſup
ipſoꝝ quattuor eſſe memoret̄. Duas
itaqꝫ nobis q̄ſtiones obijcim⁹ quas
oportet vt aperiēte dn̄o diſſoluam⁹.
Homo igit̄ ⁊ leo a dextris: vitul⁹ ve
ro a ſiniſtris eſſe perhibet̄. A dextris Nota
etem̄ leta/ a ſiniſtris vo triſtia habe‐
mus. Vn̄ ⁊ ſiniſtrū nobis eē dicim⁹
hoc qd̄ aduerſū eſſe deputam⁹. Et
ſicut ꝑfati ſum⁹/ per hoīem incarna‐
tio. ꝑ vitulū paſſio. per leonē vo au
ctoris nr̄i reſurrectio deſignat̄. De
incarnatione autē vnigeniti filij qua
redēpti ſumus/ oēs electi letati ſunt.
de morte vo illius ipſi electorū pri‐
mi ſancti apoſtoli ꝯtriſtati: qui iterū
de eius reſurrectiōe ſunt gauiſi. Qꝛ
ergo ei⁹ ⁊ natiuitas ⁊ reſurrectio le‐
ticiā diſcipulis ꝓbuit: quos eius paſ‐
ſio cōtriſtauit: homo ⁊ leo a dextris

vitulus vo a ſiniſtris fuiſſe deſcribit
Ipſi nãqꝫ ſancti euãgeliſte de eiꝰ hu
manitate gauiſi ſunt/ de eiꝰ reſurre-
ctione ꝯfirmati: qui de eiꝰ paſſiõe fu
erant contriſtati. Homo ḡ ⁊ leo eis a
dextris eſt: qꝛ redẽptoris nr̃i eos in-
carnatio viuificauit. reſurrectio ꝯfir
mauit. Sed vitulus a ſiniſtris: quia
mors illiꝰ eos ad momẽtum tp̄is in
infidelitate ꝓſtrauit. Iure aũt locus
aquile nõ iuxta ſed deſuꝑ eſſe deſcri-
bit. q͞a ſiue per h̄ qꝺ eius aſcẽſionẽ ſi-
gnat: ſeu qꝛ verbũ patr̄ deũ apꝺ pa-
trem eſſe denũciat/ ſuꝑ euangeliſtas
ceteros v̄tute ꝯtẽplatiõis exercuit:
cũ quib⁹ ⁊ ſi ſimul de eius deitate loq-
tur: hãc tñ omib⁹ ſubtiliꝰ contẽplat.
Sꝫ ſi aq̄la cũ alijs trib⁹ adiuncta q̄t-
tuor aialia eſſe memorant. mirꝫ quõ
deſuꝑ ipoꝝ quattuor eſſe deſcribat:
niſi q͞a Ioãnes per hoc ꝙ in ꝑncipio
verbũ vidit etiã ſuꝑ ſemetipꝫ trãſijt.
Nã niſi ⁊ ſe trãſiſſꝫ/ verbũ in ꝑncipio
nõ vidiſſet. Qui ḡ ⁊ ſeipm̄ trãſgreſ-
ſus eſt: nõ iam ſolũmodo ſuper tria/
ſed adiũcto ⁊ ſe ſuper quattuor fuit.
Preterea de eiſdẽ ſctis aialib⁹ que-
rendũ eſt cũ ſingulis diſtincta ima-
ginib⁹ deſcribãtur: vt aliud homini:
aliud leoni: aliud vitulo: aliud aqui-
le ſimile dicat. q͞d ſit qꝺ paulo ſupꝰ
de omib⁹ ſimul dicat / ſilitudo hois
Phil. ij. in eis. Sꝫ q͞s hic homo deſcribit ni-
ſi ille de quo ſcriptũ eſt. q̄ cũ in forma
dei eſſet/non rapinã arbitratꝰ eſt eſſe
ſe equalẽ deo. ſed ſemetipm̄ exinani-
uit formã ſerui accipiẽs in ſilitudinẽ
hoim̄ factꝰ: ⁊ habitu inuẽtus vt hõ.
Hec itaqꝫ aialia vt ſurgere valeant
ad ſanctitatẽ virtutẽ: ad huiꝰ homis
tendũt ſilitudinẽ. Sctã em̄ nõ eẽnt
ſi huiꝰ hois ſilitudinẽ nõ haberent.

Quicq͞d in eis de viſcerib⁹ pietatis:
q̄cquid de mãſuetudine ſpũs. q̄cq͞d
de zelo rectitudis. q̄cq͞d de cuſtodia
hũilitatis. q̄cq͞d de feruore charitatẽ
eſt/ hoc ab ipſo fonte miſcdie/ ab ipſa
radice mãſuetudis/ ab ipã v̄tute iu-
ſticie: id eſt a mediatore dei ⁊ hoim̄
dño deo traxerũt. Huiꝰ ſe hois ſili-
tudinẽ hĩc ꝑdicator egregiꝰ oſtẽdit
dicẽs. Imitatores mei eſtote/ ſicut ⁊ j. Cor. iiij.
ego chriſti. Ad eiꝰ nos ſilitudinẽ ſur et. xi.
gere ammonet cũ dr̄. Primus hõ de j. Cor. xv
terra terrenꝰ: ſcꝺs hõ de celo celeſtis
Sicut portauimꝰ imaginẽ terreni:
portemꝰ ⁊ imaginẽ eiꝰ q̄ de celo de-
ſcẽdit. Sctũs etem̄ q̄ſqꝫ intm̄ ad ſili-
tudinẽ huiꝰ hois ducit inq̄tũ vitam
ſui redẽptoris imitat. Nã ab eiꝰ mã-
datis ⁊ opib⁹ diſcordare q͞d aliud eſt
q̄ꝫ a ſilitudine eiꝰ longe recedere: Ad
huiꝰ ſilitudinẽ hois ſurgere feſtina-
bat ꝓpheta: cũ diceret. In mandatis ps. cxviij
tuis exercebor: ⁊ ꝯſiderabo vias tu-
as. Qui em̄ taciꝰ in mente vias dñi
ꝯſiderat/ ⁊ ſeſe exercere in mãdatis il-
lius feſtinat. q͞d aliud in ſemetipo ni
ſi imaginẽ noui hois reformat. Qꝺ
qꝛ in ſanctoꝝ cordib⁹ inceſſant agit:
recte de ſctis aialib⁹ dr̄ ꝙ in eis eſt ſi-
militudo hois. qꝛ qꝺ ſancta/ qꝺ mira
ſunt: hoc in eis de ſpecie ſilitudinis
eſt/ ideſt de virtute imitationis.

De ſancto Mattheo euangeliſta
Moralium libro. xviij.

OMnipotẽs deus occul
to ꝯſilio quoſdã ab ipſis
etatis ſue exordijs in-
nocẽtes cuſtodiẽs vſqꝫ
ad virtutũ ſumma pro-
uehit: alios autẽ in exordijs ſuis de-
ſerens ſcaturientib⁹ vitijs ire per ab-
rupta ꝑmittit. Plerũqꝫ tamen etiaꝫ

eos reſpicit: ⁊ ad ſequenduꝫ ſe ſancti
amoꝛ igne ſuccēdit: atqꝫ inolitas in
eoꝝ cordibꝫ prurigines, vitioꝝ ver-
tit in feruorē virtutū: ⁊ eo magis ig-
neſcūt ad deſideriū inq̄rende pietat
dei q̄ magis erubeſcūt ſue memoriā
iniq̄tatis. De talibꝫ beatꝰ euāgeliſta
Matthēꝰ fuerat: qui terrenis nego-
cijs implicatꝰ/thelonei vſibꝫ ſuiebat
Sed cū eū dn̄s ad theloneū ſedentē
videret; ⁊ vt ſe ſequeret vocaret: coꝛ
eius durū ⁊ frigidum diuini amoris
igne tactū ſuccendit: ⁊ a terrena quā
prius tenuit actione ſeparat: ⁊ ad ſe-
quendā vitā deſiderioꝝ eſtu robora
tur. vt ſicut p̄us durꝰ fuerat in amo-
rem ſeculi/ita poſtmodū ſe fortē exhi
beret in amorē dei. ⁊ qđ antea renue-
bat audire/iam credere inciperet ⁊ p̄di
care. Sancte q̄ppe eccl'ie fortis ꝓpu-
gnatoꝛ extitit: cuiꝰ videlꝫ lingua q̄ſi
acutiſſimo gladio euāgelij ammini-
ſtratiōe dn̄s infideliū corda trāſfixit.
Qui igit infirmꝰ prius deſpectuſqꝫ
fuerat ꝑ terrena negocia: fortis poſt-
modū factꝰ eſt ad celeſtia p̄dicamen
ta. Nō ergo in eo debꝫ deſpici q̄cq̄d
fuit: q̄ iam cepit eſſe qđ nō fuit.

Incipiunt exce-
ptiones ex opuſculis beati Gregorij
pape de euangelio ſm̄ Mattheum.

Liber generatōnis
Jeſu chr̄i filij Da-
uid: filij Abraam.
Abraā genuit Iſa-
ac: Iſaac autē ge.
iacob. Jacob autē
ge. Judā ⁊ fratres
eius. Judas aūt ge. Phares: ⁊ zarā
de Thamar. Phares aūt ge. eſrom.
Eſrom autē ge. aram. Aram aūt ge
nuit aminadab. Aminadab aūt gen.
naaſon. Naaſon aūt ge. ſalmon. Sal
mon autem ge. booz de raab. Booz
autē ge. Obeth ex ruth. Obeth autē
ge: Jeſſe. Jeſſe aūt gen. dauid regem.
Dauid aūt rex ge. ſalomonē: ex ea q̄
fuit Vrie. Salomō autē ge. roboā.
Roboā autē ge. abiam. Abia aūt ge
nuit aſa. Aſa aūt gen. ioſaphat. Joſa
phat aūt ge. ioram. Jorā aūt genuit
oziā. Ozias aūt ge. ioathan. Joathā
autem ge. acham. Achā aūt genuit
ezechiā. Ezechias autē ge. manaſſen
Manaſſes aūt ge. amon. Amon au
tem ge. ioſiam. Joſias aūt ge. iecho-
niam ⁊ fratres eiꝰ in trāſmigratione
babylonis. Et poſt trāſmigratōēꝫ ba
bylonis Jechonias genuit ſalathiel.
Salathiel aūt gen. zorobabel. Zoro-
babel autē ge. abiud. Abiud aūt ge.
elyachim. Elyachim autem ge. azoꝛ.
Azoꝛ aūt ge. ſadoch. Sadoch autēꝫ
ge. achim. Achim aūt ge. eliud. Eli-
ud aūt ge. eleazar. Eleazar autē gen.
mathan. Mathan aūt ge. iacob. Ja
cob autē ge. Joſeph virū Marie: de
qua natꝰ eſt Jeſus q̄ vocat chriſtus.

De eo qđ per incarnationē ſuam
chriſtꝰ diabolū captiuauit. Mora-
lium libro. xxxiij. Capitulū. j.

Dominꝰ noſter Jeſus chriſtꝰ
ad redēptionē hūani generis
veniens: velut quēdam de ſe in nece
diaboli hamū fecit. Quis eñ neſciat
q̄ in hamo eſca oſtēdit/aculeꝰ occul-
tat: Eſca q̄ppe ꝓuocat vt aculeus
pungat. Aſſumpſit itaqꝫ dn̄s noſter
corpꝰ: vt in eo diabolꝰ quaſi ſuā eſcā
mortē carnis appeteret. Quā mortē
dū in illo iniuſte appetijt: nos q̄s q̄ſi
iuſte tenebat amiſit. In hamo ḡ in-
carnatiōis eiꝰ captus eſt, q2 dum in